

PROVINCIERAAD VAN ANTWERPEN

Vergadering van 16 december 2020

Verslag van de deputatie

Bevoegd deputatielid: Kathleen Helsen

Telefoon: 03 240 52 40

Agenda nr. 2/1 Beleidsnota platteland. Goedkeuring.

Goedkeuring wordt gevraagd voor de beleidsnota platteland 2020-2024. Deze beleidsnota omvat volgende onderdelen:

1. Definitie platteland
2. Keuze voor een provinciaal plattelandsbeleid
3. Analyse van het platteland
4. Evaluatie van het gebiedsgerichte luik van PDPOIII
5. Van analyse naar beleidsdoelstellingen en instrumenten
6. Beleidsdoelstellingen
7. Instrumenten

De beleidsnota platteland kwam tot stand na een brede bevraging van alle provinciale diensten in het voorjaar 2019 (bijlage 1 van de nota plattelandsbeleid). Verder werden ook 2 experten-panels van stakeholders en ervaringsdeskundigen rond plattelandsbeleid georganiseerd.

Algemeen wil het plattelandsbeleid inzetten op 3 grote doelstellingen:

1. het veerkrachtiger maken van de dorpen
2. behouden en versterken van de open ruimte
3. het opzetten van lokale voedselstrategieën en het promoten en stimuleren van korte keten.

Het kerkenbeleid baseert zich deels op het veerkrachtig dorpenbeleid en wordt in een aparte beleidsnota verder uitgewerkt, die ter goedkeuring wordt voorgelegd aan deputatie.

Het beleid rond korte keten en lokale voedsel strategieën zal in de toekomst ook verder uitgewerkt worden in een aparte beleidsnota.

De analyse van het platteland in deel 3 van de nota is opgedeeld in 2 delen: dorpen en open ruimte. Voor dorpen worden cijfers getoond van demografische, sociale en economische ontwikkelingen, alsook de aanwezigheid van voorzieningen (supermarkten, zorgvoorzieningen, scholen...), dorpsidentiteit en klimatologische veranderingen in het dorp. Al deze cijfers worden in de mate van beschikbaarheid getoond op dorpsniveau en geven aan dat de grootste uitdagingen voor dorpen de volgende zijn:

- Vergrijzing, met als mogelijke oplossingen: aanpassing woningen, mind-shift bij ouderen, aanpassing publieke infrastructuur, aangepaste voorzieningen
- Vereenzaming, vooral bij 75+'ers, dus gelinkt aan vergrijzing
- Toename aan 1-oudergezinnen, met nood aan aangepaste voorzieningen, ook gelinkt aan plattelandsarmoede

- Plattelandsarmoede, met daarbij de grote impact van vervoersarmoede
- Toename van nieuwkomers in het dorp
- Toename e-commerce
- Mobiliteitsuitdagingen: trage mobiliteit, slimme dorpen
- Wegtrekken van voorzieningen: basismobiliteit, ontmoetingsruimten, zorg
- Klimaat uitdagingen met impact op het welzijn van dorpsbewoners
- Dorpsidentiteit onder druk door nieuwbouw

Deze uitdagingen dienen op een geïntegreerde manier en samen met de inwoners van het dorp aangepakt te worden. Daarom wordt vanuit plattelandsbeleid ingezet op de veerkrachtige dorpen-methodiek, ontwikkeld door de UA. Bedoeling is om deze methodiek verder te verfijnen, maar er ook voor te zorgen dat vanuit veerkrachtige dorpen maximaal de relatie gelegd wordt met beschikbare provinciale instrumenten, zodat dorpen effectief actie ondernemen om veerkrachtiger te worden.

Het tweede deel van de analyse in deel 3 spitst zich toe op de open ruimte, met cijfers rond de inname van open ruimte in het algemeen. Verder worden de belangrijkste uitdagingen van de 4 open ruimte spelers belicht, waar mogelijk met cijfers: landbouw, natuur, recreatie en vrije tijd, en water.

Tenslotte wordt ook nog het thema klimaatverandering meegenomen. In se willen de sectoren hetzelfde nl. open ruimte behouden, behoeden voor oneigenlijk gebruik (cfr. verpaarding) en verweven (cfr. recreatief medegebruik, groen-blauw-gele verbindingen). Een gedeelde provinciale visie op de open ruimte is er echter nog niet, maar is des te belangrijker, gezien de vooropgestelde uitdagingen. Vanuit plattelandsbeleid werken we graag actief mee aan deze visie vanuit een neutrale en coördinerende/ondersteunende rol, waarbij we de plattelandssubsidies (en ook eventuele andere beschikbare subsidies) inzetten als hefboom.

In deel 4 worden de plattelandssubsidies en hun impact geanalyseerd. Gezien de huidige programmaperiode 2 jaar gecontinueerd zal worden, met mogelijkheid tot aanpassing van het provinciaal subsidiekader, zal ervoor gekozen worden om deze aanpassing ook effectief te doen, en het subsidiekader meer te koppelen aan de doelstellingen uit de nota plattelandsbeleid. De verdere uitwerking hiervan zal begin 2021 ter goedkeuring worden voorgelegd aan de provincieraad.

Deel 5 maakt dan de koppeling tussen de resultaten uit de analyse en wat het provinciaal plattelandsbeleid effectief wil gaan doen (deel 6 en 7).

In deel 6 wordt ingezoomd op de beleidsdoelstellingen en actieplannen:

1. Met het provinciaal dorpenbeleid ondersteunt de provincie gemeenten om samen met de inwoners en organisaties actief op het platteland te werken aan de veerkracht van dorpen. Een veerkrachtig dorp is een dorp waarin de gemeenschap (bewoners, verenigingen, gemeentebestuur) in staat is om de uitdagingen die op hun afkomen op te nemen. Er wordt een niet-limitatieve lijst van mogelijke provinciale acties gegeven, ter ondersteuning van veerkrachtige dorpen.
2. Het plattelandsbeleid stimuleert samenwerking tussen beleidsdomeinen door het ondersteunen van geïntegreerde projecten, door beleidsdomeinoverschrijdende topics te initiëren, door te sensibiliseren rond het belang van open ruimte en door het opstarten van eigen innovatieve plattelandprojecten. In dit actieplan is vooral de heroriëntering van de plattelandssubsidies belangrijk, alsook de nieuwe rol die we vanuit plattelandsbeleid in het thema open ruimte willen opnemen.
3. De provincie Antwerpen ondersteunt via een eigen hoeve- en streekproductenbeleid producenten, om de lokale markt te verkennen, en

gemeenten in het opzetten van lokale voedselstrategieën. De provincie stimuleert via campagnes de consumptie en kennis over lokale producten en hun productiemethoden.

Om deze actieplannen te realiseren zetten we 5 instrumenten/werkingen in, die in deel 7 belicht worden:

- Veerkrachtige dorpenmethodiek
- Beleidsvisie op open ruimte als basis voor subsidies. De open ruimte kent verschillende sectorale uitdagingen met een gedeelde nood, nl. het verdwijnen en versnipperen van de nog resterende open ruimte. Dit zet zowel landbouw, natuur, klimaat als toerisme en recreatie onder druk. Acties kunnen op velerlei domeinen genomen worden. Deels gebeurt dit al vanuit het PBRA en een werkgroep rond open ruimte. Gezien het geïntegreerde karakter van het thema open ruimte willen we hier ook zelf vanuit platteland aan bijdragen door visievorming, ondersteuning lokale besturen, participatie, sensibilisering, inzetten van financiële middelen,....
- Lokale voedselstrategieën en voedsellandschappen: We zien 2 trends binnen dit thema: een sterke betrokkenheid vanuit verschillende hoeken van de maatschappij enerzijds, en de complexe ruimtelijke uitdagingen anderzijds. Als provincie Antwerpen willen we het hoeve- en streekproductenbeleid heroriënteren in deze richting. Lokale voedselstrategieën zorgen voor een lokale verbinding tussen producenten en consumenten, maar ook tussen burgers, bestuurders en ondernemers. Heel wat gemeenten zijn op zoek naar hoe zij deze verbinding kunnen faciliteren. Een aantal gemeenten in onze provincie heeft reeds een lokale voedselstrategie, maar voor het merendeel is dit onbekend terrein. Samen met verschillende stakeholders, ook buiten de landbouwsector, willen we samenwerkingen met of tussen gemeenten faciliteren om via (boven)lokale voedselstrategieën een transitie in het voedselsysteem te verwezenlijken.
- Plattelandssubsidies: heroriëntering in continuering PDPOIII naar thema's dorpen, open ruimte en korte keten/lokale voedsel strategieën
- College of Provinces: ontwikkeling van een provinciale denktank/onderzoekscentrum rond plattelandsthema's, zodat de uitdagingen waar het platteland mee geconfronteerd wordt, ook een specifieke oplossing, aangepast aan het platteland krijgen, en niet een copy-paste van de stedelijke oplossingen

Dit verslag werd door de deputatie goedgekeurd op 19 november 2020.

De provincieraad van Antwerpen,

Gelet op het provinciedecreet;

Op voorstel van de deputatie,

BESLUIT:

Enig artikel:

Goedgekeurd wordt de beleidsnota Platteland 2020-2024.